

УДК 004.5:316.612(045)

О. С. Поліщук
доктор філософських наук, доцент,
доцент кафедри суспільних дисциплін
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖ НА ФОРМУВАННЯ «Я»

Постановка проблеми. Сьогодення людини є швидкоплинним, що зумовлено розвитком науки й техніки. Особлива заслуга в цьому – поява Інтернету – феномену кінця ХХ-початку ХХІ ст. Завдяки цьому людство зазнає чимало змін. Особливо потрібно звернути увагу на те, що за останні 10 років існування людства Інтернет настільки розвинувся, що став невід'ємною складовою частиною нашого життя, без чого більшість людей не уявляє свого сьогодення і майбутнього. Це, насамперед, стосується молоді, підлітків, які без доступу до цієї мережі не уявляють своєї дійсності. Завдяки цій мережі в молодих людей, підлітків відбувається спілкування з друзями, перегляд новин, з'являються нові знайомства, спонукання до дії тощо. Можна припустити, що Інтернет став однією із причин, що змушує людину діяти, вибирати тактику дії. Із цього стає зрозумілим, що сучасна інтернет-мережа стала частиною нашого життєвого простору, і вона призводить до так званого «звикання», формує залежність, змушує радитися з нею та прислухатися до її порад щодо кожної дрібниці. Практично Інтернет сьогодні, через створені соціальні мережі, є диктатором моди, цінностей, культури, правил поведінки, формує відповідне сприйняття світу, навколишнього тощо. Іншими словами, мережа виступає тим фактором, завдяки якому в сучасних умовах відбувається формування «Я», яке умовно можна поділити на «Я» реальне і «Я» віртуальне. Однак варто пам'ятати, що цих два «Я» мають пряме відношення до одного і того ж індивіда, який є їх носієм.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження віртуального світу, який має безпосередній зв'язок з розвитком інформаційних технологій, здобули філософське осмислення в працях Д. Белла, М. Кастельса, Н. Крилової, Е. Тоффлера та ін. Багатоаспектність цього феномену розглянуто в концепціях зарубіжних учених, зокрема В. Афанасьєва, А. Воронова, А. Крокера М. Носова. В українській науці дослідженнями соціально-філософських аспектів віртуалізації та інформатизації суспільства займалися В. Андрущенко, М. Бойченко, І. Девтеров, В. Кремень, В. Лях, Б. Сівіринов та ін. Проблемою інтернет-залежності займалися такі зарубіжні дослідники, як А. Войскуський, А. Єгоров, К. Янг. Серед українських дослідників привертають увагу праці Н. Бугайової та Л. Юр'євої.

Мета статті – розглянути значення соціальних мереж у формуванні «Я».

Завдання статті: 1) встановити суть соціальних інтернет-мереж; 2) показати вплив соціальних мереж на формування «Я» (реального і віртуального).

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціальні мережі стали частиною життя сучасних людей. Ця ситуація утворилася завдяки тому, що 1) інтернет-мережі є новинкою сучасного світу, а, як відомо, нове завжди притягує увагу, і 2) завдяки цьому науково-технічному феномену людина здобула ряд можливостей у соціальній взаємодії і часі, які трансформувалися з традиційного світу у віртуальний. Використовуючи Інтернет як технічне досягнення, людина перемістила свої реальні соціальні зв'язки у віртуальний світ. Інтернет не лише їх сприйняв, а й створив умови для розширення, долаючи час і простір. Зважаючи на ці особливості, яких не вистачає в традиційному світі, людина знаходить їх в інтернет-мережі. Реєструючись у соціальних мережах, людина починає матеріалізувати взаємовідносини та формувати так зване віртуальне «Я», яке не завжди може відповідати тради-

ційному «Я». Ця невідповідність зумовлюється особливістю інтернет-ресурсу та діяльності соціальних мереж.

Говорячи про матеріалізацію суспільних відносин, не можна не погодитися з думкою О. Пінчук, яка відмічає, що ця форма матеріалізації суспільних відносин не є новою. Адже соціальна мережа супроводжується людиною протягом усього життєвого циклу, виступає елементом загального соціального середовища. Через неї людина включається в суспільство, набуває соціального досвіду, освоює соціальні норми, правила, формує свої цінності й установки. У соціальній мережі відбувається обмін ресурсами як матеріальними, так і нематеріальними [7, с. 14–34]. Завдяки Інтернету вони здобули нове дихання. Він створив умови перенесення соціальних мереж в інформаційну інтернет-мережу.

У ХХІ ст. термін «соціальні мережі» набув особливого розповсюдження не лише в наукових колах, а й у різних соціальних структурах, інститутах суспільства. Однак незважаючи на таку колонізацію суспільного буття, в суспільствознавстві досі немає єдиного підходу до розуміння дефініції «соціальні мережі». Вперше термін «соціальна мережа» було сформульовано Дж. Барнесом у 1954 р. у праці «Класи і збори в норвезькому острівному приході», що увійшла до збірки «Людські стосунки». Він запропонував схематично визначити соціальну мережу як безліч точок, з'єднаних між собою лініями, де під точками розумілися окремі індивіди і соціальні групи, а лінії позначали природу їх взаємодії [8, с. 39–59]. Інші дослідники (С. Вассермат та К. Фауст) говорять про те, що «соціальна мережа» – це соціальна структура, що складається з безлічі соціальних акторів і набору діадичних зв'язків між цими суб'єктами [9, с. 12–26]. Це не всі концепції, які розкривають розуміння соціальних мереж, але навіть вони за-свідчують форму взаємовідносин, що виникають між її учасниками. Такі взаємовідносини, перемістившись із традиційного світу у віртуальний, стали причиною утворення електронних соціальних мереж, які для зручності називають «соціальними мережами».

З вищезазначеного можна зробити висновок, що соціальна мережа – це безмасштабна взаємодія в мережі Інтернет вузлів, які утворюють соціальні актори, а ребра продукуються діадичною комунікацією між ними. Іншими словами, це соціальна структура, що складається з груп вузлів, якими є соціальні об'єкти і зв'язки між ними. Тобто соціальна мережа, як наголошує Є. Патаракін, є платформою, на базі якої учасники можуть встановлювати відносини один з одним [5, с. 505–528]. Отже, це дає підстави стверджувати, що соціальна мережа є частиною від цілого.

З розвитком науки і техніки, поширенням комп'ютеризації та інтенсивним входженням Інтернету в повсякденне життя людини соціальні мережі набувають неабиякої популярності. Вона зумовлена швидкістю донесення інформації, можливістю обговорення важливих соціальних, політичних, економічних, побутових та інших проблем з необмеженим колом осіб, які є учасниками соціальних інтернет-мереж. Варто відмітити, що сьогодні об'єднання людей в соціальні інтернет-мережі відбувається завдяки цінностям. Адже учасники соціальних мереж об'єднуються навколо проблем для того, щоб популяризувати цінності, які, на думку учасників, є життєздатними і сприятимуть вирішенню проблем й здійсниють трансформацію суспільства. Тобто люди, які долучаються до цих цінностей, починають формувати віртуальне «Я», підтри-

муючи в такий спосіб мережу. У цьому контексті цінності важливо є думка М. Бойченка: «Завдяки цінностям людина ідентифікує себе зі спільнотою. Власне саме через таку ціннісну ідентифікацію і відбувається для особистості також ідентифікація соціальна» [1, с. 49–51], у нашому випадку – ідентифікація із соціальною спільнотою у віртуальному світі. Адже процес ідентифікації вимагає підпорядкування своїх дій, інтересів тим цінностям, що побутують у групі. Таке «Я» є життєздатним до тих пір, поки суб'єкт є учасником мережі і підпорядковує свої дії цінностям, вимогам і потребам мережі. Ця ситуація засвідчує, що вік комп'ютерних технологій, в якому ми зараз перебуваємо, створив умови, коли людина має подвійну сутність. Із цього приводу М. Кастальє відзначає, що завдяки комп'ютерним технологіям відбулася трансформація реальних суспільних відносин у віртуальні, а це призвело до появи мережевих суспільств. Дослідник підкреслює, що він іменує соціальну структуру інформаційного століття мережевим суспільством тому, що воно створене мережами виробництва, влади й досвіду, які утворюють культуру віртуальності в глобальних потоках, що перетинають час і простір. Усі суспільства інформаційної епохи дійсно пронизані (з різною інтенсивністю) повсюдною логікою мережевого суспільства, чия динаміка поступово абсорбує й підкорює попередні соціальні форми [3]. «Нова комунікативна система все більше говорить на універсальній цифровій мові, одночасно інтегрує в глобальному масштабі виробництво і розповсюдження слів, звуків та образів у нашій культурі та прилаштовує їх до індивідуальних смаків. Інтерактивні комп'ютерні мережі зростають у геометричній прогресії, утворюючи нові форми і канали комунікації, формують життя і формуються життям одночасно» [4, с. 494–505]. Практично відбувається формування нового типу культури – віртуальної, яка сьогодні не є визначеною і окресленою. Це ускладнює процес формування віртуального «Я».

Однак, незважаючи на це, сучасне суспільство поглинуло інформаційним розвитком і створенням як формальних, так і неформальних соціальних інтернет-мереж. Формальними соціальними мережами є Twitter, Flickr, Facebook, LinkedIn та ін., неформальні: «Синій кит», «Тихий дім», «150 зірок» – тобто ті соціальні мережі, які, вдаючись до маніпулювання свідомістю людей, особливо підлітків, пропагують насилля та суїцид.

Сьогодні ми є свідками впливу соціальних мереж на поведінку людей. Варто також відмітити і те, що численність мереж постійно зростає, вони стають домінантами в житті людини. Із цього приводу Т. Галіч зазначає, що суспільство, ключову роль в якому починають відігравати мережі, вільно формує об'єднання людей і груп за інтересами. На відміну від традиційних соціальних структур, «мережі здатні сприймати і самостійно створювати комунікативні конфігурації, не доступні для традиційних інститутів». Основою такого суспільства є мережна комунікація, однією з форм вираження якої є помітне зростання кількості соціальних інтернет-мереж. Вони виступають інструментом, за допомогою якого велика кількість користувачів глобальної мережі отримують додаткові можливості в спілкуванні і взаємодії [2, с. 145–152].

Практично мережа віртуального світу, діючи на підсвідомість людини і формуючи віртуальне «Я», є причиною діяльності традиційного «Я» в цьому світі. Прикладами такої інтенсивної діяльності є активність різних колективних дій: волонтерської діяльності, квестової гри, революцій тощо. Все це можуть спровокувати соціальні мережі, що об'єднують людей навколо певних цінностей і здатні трансформувати віртуальне «Я» в традиційний світ. Таке бачення соціальних мереж засвідчує про велику організаційну силу, завдяки якій відбувається об'єднання осіб (акторів), які обрали ті цінності, що є домінуючими в цій мережі. Це дає підстави стверджувати, що «Я» в той чи інший спосіб зазнає впливу соціальних мереж і починає себе ідентифікувати з обраними. У цьому контексті

ми вправі відзначити, що соціальні мережі виступають соціалізаційним інститутом, який створив нові умови для формування якісно вищої від минулих світових тенденцій побудови взаємовідносин із колегами, друзями і користувачами й окреслив віртуальний шлях входження особистості в соціум. Тобто формування «Я» під впливом соціальних мереж є корисним у процесі соціалізації. Але чи дійсно це так? Адже в інтернет-мережі є чимало інформації, яка не властива індивідам певної вікової категорії, крім цього, існують, як ми відзначали, неформальні соціальні мережі, що мають вплив на особистість і призводять до негативних наслідків. А тому виникає сумнів щодо корисності інтернет-мереж в тому проясні, що існує сьогодні. Продовжуючи думку про негативний вплив інтернет-мереж на формування традиційного «Я», варто відмітити і те, що вони містять масив інформації, абсолютно непотрібної для підростаючого покоління. Відповідно, наслідки такого процесу відображаються в культурі мовлення цього (такого) покоління, які не лише не засвоюють елементарної грамотності, а все більше використовують у повсякденному житті сленг, нецензурну та знижену лексику. Виходячи з того, що людина, яка постійно перебуває в соціальних мережах, втрачає відчуття реального часу, вважає, що його можна зупинити, якщо щось не встиг повернути назад. Але все це має відношення лише до віртуального світу. В традиційному світі все відбувається у своєму порядку, тут не можна ні зупинити, ні пришвидшити час, його можна лише контролювати. Тобто мова іде про те, що «Я» одночасно перебуває у двох світах: традиційному і віртуальному.

Якщо не заглиблюватися в питання корисності Інтернету, очевидним стає, що він має більше позитивних рис, ніж негативних. Сучасна молодь настільки звикла спілкуватися за допомогою мережі Інтернет, що, можна сказати, вона «живе» в ній. Зі стрімким ростом популярності Інтернету та віртуального життя молодь поступово забуває про традиційне спілкування, час, елементарні правила етикету та повністю занурюється у віртуальний світ, де вони є «всім». У цьому світі людина отримує все те, чого не вистачає їй у традиційному світі. У такий спосіб віртуальний світ виконує компенсаційну функцію в житті людини.

Практично інтернет-мережі стали реалізаторами підсвідомого у віртуальному світі, особливо це стосується підлітків.

Отже, стрімке поширення нових інформаційних технологій є одним з атрибутів сучасності. З розвитком технологій, а особливо комп'ютерних ігор, в яких можливо повністю відтворити модель свого традиційного життя за допомогою стимуляторів, у сучасній молоді починає розвиватися інтернет-залежність. Практично вся молодь проходить стадію природної захопленості та зацікавленості всіма «ноу-хау», і певна її частина переходить у категорію інтернет-залежних. А це призводить до спаду інтересу до читання не лише в студентів, а й серед учнів шкіл, оскільки з'являється чимала кількість аудіо- та відео-ресурсів, які задовольняють їх інформаційні потреби та набагато спрощують процес вибору та сприйняття потрібної інформації.

Варто відмітити, що таке ставлення молоді, особливо підлітків, мало насторожити суспільство, оскільки, на думку вчених Л. Виготського, А. Леонтьєва, А. Петровського, сенситивним періодом для освоєння широких соціальних зв'язків і відносин, самовизначення дитини в суспільстві є підлітковий вік, коли провідним видом діяльності підлітка виступає спілкування з однолітками. Складається нова соціальна ситуація розвитку (Л. Виготський), на основі якої будуються міжособисті взаємини. Соціальна ситуація в підлітковому віці характеризується, насамперед, зміною внутрішньої позиції по відношенню до школи і навчання. Підліток, не ігноруючи навчання, надає особливого значення спілкуванню. У спілкуванні з однолітками він розширює межі своїх знань, розвивається в розумовому відношенні. Спілкуючись з однолітками, підліток осягає різні форми взаємодії людини з людиною,

вчиться оцінювати можливі результати свого і чужого вчинку, висловлювання, емоційного прояву. Дорослий друг, дорослий кумир, на думку психологів, є досить рідкісним явищем в індивідуальному житті підлітка. Проте дорослий, якого шукають і до якого прислуховуються, – досить розповсюджене явище в підлітковій групі.

Інтенсивний розвиток комунікативних систем сучасні підлітки, особливо у великих містах, володіють реальними можливостями вільного доступу до якісного Інтернету, використовують мобільні засоби зв'язку, а отже, і застосовують нові форми взаємодії. Тобто в процесі такої взаємодії відбувається інше формування «Я» – віртуальне, яке в реальному світі не відповідало б соціальним вимогам, оскільки в такому «Я» провідним є підсвідоме, а не свідоме. Незважаючи на це, підлітки не розуміють загрози соціальних мереж, відмовляються від традиційної своєї сутності і входять у віртуальну, що свідчить про їх схильність до інтернет-залежності.

Інтернет-залежність – це психологічний феномен, який полягає в тому, що у людини виникає нав'язливе бажання постійно перебувати у всесвітній мережі [6].

Доказом цього виду залежності у ХХІ ст. є те, що люди постійно перевіряють свої мобільні телефони, соціальні мережі, щоб не пропустити щось важливе, щоб бути, як-то кажуть, завжди в тренді. Прогнози від Zenith Optimedia показали, що у 2017 році люди по всьому світі проводять 506 хвилин в Інтернеті. Тобто більше 8 годин на добу ми присвячуємо своїм гаджетам та інтернет-спільнотам. Часто ми навіть вже не контролюємо цієї «модної звички» і робимо це все підсвідомо. Така поведінка ставить під загрозу розвиток особистості в майбутньому, оскільки не завжди молоді люди, а особливо підлітки, відвідують соціальні мережі, що пропагують здоровий спосіб життя, освітні дискусії тощо.

Отже, інтернет-залежність ґрунтується на основі використання Інтернету як засобу задоволення людиною певних власних потреб, які не можна задовольнити в традиційному житті, а також неможливість у цьому житті зреалізувати свої підсвідомі потяги.

У цьому випадку слід визнати, що на сьогодні соціальні мережі через інтернет-залежність стають істотним інструментом деструктивного інформаційно-психологічного впливу, в тому числі – в цілях маніпулювання особистістю, соціальними групами та суспільством в цілому. Це пов'язано з тим, що реальний світ повниться різними несподіванками і труднощами, хаосом, і, щоб якось цього уникнути, люди віддають перевагу віртуальному світу. Згідно з теорією К. Юнга свідомість індивідуума розвивається з урахуванням інформації глибоких підсвідомих рівнів психіки – архетипів. Вони являють собою структурні елементи людської психіки, які приховані в колективному несвідомому, загальному для всього людства. Архетипи задають загальну структуру особистості та послідовність образів, що виникають у свідомості при пробудженні творчої активності. Тобто соціальні мережі є саме тим колективним підсвідомим, до якого долучаються сучасні молоді люди, підлітки. Особливо неоднозначним є ставлення підлітків до соціальних мереж, адже саме вони намагаються віднайти те, чого не вистачає в житті. І такими у більшості випадків є неформальні мережі, що пропагують суїцид. Учасниками їх здебільшого стають підлітки, які не спілкуються з батьками, або підлітки, які дуже підвладні впливу своїх однолітків. Потрапивши в такі групи, їх цілеспрямовано готують до суїциду. Людина-маніпулятор відстежує таких підлітків, втягує їх у соціальну мережу під виглядом гри, а далі – справа часу і свідомості. Якщо в підлітка свідомість слабка, ще не розвинена, він пристає на умови гри, вивчає правила й грає до тих пір, поки не вчинить суїциду. Як правило, така гра проводиться у вигляді квесту і є колективною формою, де модератор оголошує правила, контролює процес гри, а гравець їх виконує. Тобто модератор висилає підліткам-акторам завдання, останнім з яких є суїцид, а для нагнітання ат-

мосфери депресії і безвиходу вини використовують цілий маніпуляційний набір.

Висновки. Отже, з наведеного вище стає зрозумілим, що сучасне суспільство діє в епоху суцільної комп'ютеризації та розвитку Інтернету. Саме цей науково-технічний феномен створив умови для розвитку соціальних мереж, які спростили процес комунікації і представлені діяльністю акторів – їх учасників. Соціальні мережі за своєю суттю поділяються на формальні – це традиційні, в яких порушуються та обговорюються проблеми політики, економіки, науки, освіти, побуту тощо, і неформальні – ігрові у вигляді квесту, що пропагують насилля, ненависть, суїцид тощо. Варто відмітити, що в сучасному світі молоді люди, підлітки проводять значну частину часу за комп'ютером, а це має неабиякий вплив на формування як традиційного «Я», так і віртуального.

Література

1. Бойченко М.І. Системна значущість аксіологічних характеристик поведінки особистості / М.І. Бойченко // Духовність. Культура. Людина. Тези Міжнародної наукової конференції. Львів, 15–16 квітня 2010 р. – Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2010. – 174 с.
2. Галіч Т.О. Соціальні Інтернет-мережі та віртуалізація суспільного життя [Текст] / Т.О. Галіч // Соціологія майбутнього : науковий журнал з проблем соціології молоді та студентства. – Харків, 2010. – Вип. 1. – С. 145–152.
3. Кастельс М. Информационная эпоха : экономика, общество и культура / М. Кастельс ; пер. с англ. под науч. ред. О. Шкаратана. – Москва : ГУВШЭ, 2000. – 608 с.
4. Кастельс М. Становление общества сетевых структур / М. Кастельс // Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология. – Москва : Academia, 1999. – С. 494–505.
5. Патаракин Е.Д. Педагогический дизайн социальной сети Scratch / Е.Д. Патаракин // Образовательные технологии и общество (Educational Technology & Society). – 2013. – Т. 16. – № 2. – С. 505–528.
6. Петрунько О. Діти і медіа : соціалізація в агресивному медіа середовищі [Текст] / О. Петрунько : Монографія. – Полтава : ТОВ НВП «Укрпромторгсервіс», 2010. – 480 с.
7. Пінчук О. Історико-аналітичний розвиток соціальних мережних технологій і перспектив їх використання у навчанні / О. Пінчук // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2015. – Том 48. – № 4. – С.14–34.
8. Barnes J. Class committees in a Norwegian Island Parish / J. Barnes // Human Relations. – 1954. – № 7. – P. 39–59.
9. Wasserman S. Social Network Analysis in the Social and Behavioral Sciences / S. Wasserman, K. Faust // Social Network Analysis : Methods and Applications. – New York : Cambridge University Press, 1994. – P. 12–26.

Анотація

Поліщук О. С. Вплив соціальних інтернет-мереж на формування «Я». – Стаття.

Розглянуто особливості формування соціальних мереж. З'ясовано, що на сьогодні немає єдиної дефініції соціальних мереж, яка б відображала цілковиту їх сутність. На основі проаналізованих концепцій встановлено, що ключовою для них є взаємодія двох і більше осіб (акторів), учасниками яких вони є, а їхні зв'язки зображуються у вигляді ребер. Доведено, що з поширенням комп'ютеризації та інтенсивним входженням Інтернету в повсякденне життя людини соціальні мережі набувають неабиякої популярності. Відмічено фактори, що сприяють популярності соціальних інтернет-мереж, та їх роль у процесі соціалізації особистості. Звернуто увагу на роль цінностей в їх утворенні. Вказано, що люди, які долучаються до цих цінностей, починають формувати віртуальне «Я». Тобто вік комп'ютерних технологій, в якому ми зараз перебуваємо, створив умови, коли людина має подвійну сутність. Розкрито вплив соціальних мереж на поведінку людини. Здійснено поділ соціальних інтернет-мереж на формальні і неформальні. Показано, як вони сприяють формуванню «Я» і як несвідомо виражається у віртуальному світі. Доведено небезпеку неформальних мереж у формуванні особистості.

Ключові слова: людина, соціальна мережа, соціалізація, свідоме, несвідоме, традиційний світ, віртуальний світ, інтернет-залежність.

Аннотация

Полищук А. С. Влияние социальных интернет-сетей на формирования «Я». – Статья.

Рассмотрены особенности формирования социальных сетей. Выяснено, что на сегодняшний день нет единой дефиниции социальных сетей, которая отображала бы целостную их сущность. На основании проанализированных концепций установлено, что ключевым для них является взаимодействие двух и больше лиц (актеров), участниками которых они находятся, а их связи изображаются в виде ребер. Доказано, что в связи с расширением компьютеризации и интенсивным вхождением Интернета в повседневную жизнь человека социальные сети приобретают немалую популярность. Отмечены факторы, которые способствуют популяризации социальных интернет-сетей, и их роль в процессе социализации личности. Обращено внимание на роль ценностей в их создании. Указано, что люди, которые склоняются к этим ценностям, начинают формировать виртуальное «Я». То есть век компьютерных технологий, в котором мы сейчас находимся, создал условия, когда человек имеет двойную сущность. Раскрыто влияние социальных сетей на поведение человека. Осуществлено деление социальных интернет-сетей на формальные и неформальные. Показано, как они способствуют формированию «Я» и как несознательное выражается в виртуальном мире. Доказана опасность неформальных сетей в формировании личности.

Ключевые слова: человек, социальная сеть, социализация, сознательное, несознательное, традиционный мир, виртуальный мир, интернет-зависимость.

Summary

Polishchuk A. S. The influence of social internet-networks on the formation of «I». – Article.

The peculiarities of the formation of social networks have been studied. It is found out that to date there is no single definition of social networks, which would reflect their full essence. On the basis of the analyzed concepts we established that the key for them is the interaction of two or more people (actors), who are the participants, and their connections are depicted as edges. It is proved that with the spread of computerization and intense entry of the Internet into the everyday life of a person, social networks become more popular. The factors contributing to the popularity of social Internet-networks and their role in the process of socialization have been mentioned. The attention is drawn to the role of values in their formation. It is stated that people who join these values begin to form virtual «I». That is the age of computer technologies, in which we live, has created conditions when a person has a dual nature. The influence of social Internet-networks on human behavior has been revealed. The division of social Internet-networks on formal and informal has been done. It is shown how they contribute to the formation of «I» and how the unconscious is expressed in the virtual world. The danger of informal networks in the formation of personality has been proved.

Key words: person, social network, socialization, conscious, unconscious, traditional, world, virtual world, Internet-addiction.